

ZSM vs. art. 6 EVRM

Welke vormen van hulp moet de sociaal juridische dienstverlener kunnen bieden om verdachten te helpen met de nadelige gevolgen die ontstaan door de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM?

Rowie Duysings
1035223
Hogere Juridische Opleiding
Sociaal Juridisch Uitstroom

ZUYD HOGESCHOOL

**ZU
YD**

Een onderzoek naar de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM met betrekking tot de nadelige gevolgen voor de verdachten en hoe sociaal juridische dienstverleners de verdachten het beste kunnen ondersteunen/helpen.

“Welke vormen van hulp moet de sociaal juridische dienstverlener kunnen bieden om verdachten te helpen met de nadelige gevolgen die ontstaan door de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM?”

Auteur: Rowie Duysings
Studentnummer: 1035223

Inhoudsdeskundige: Dhr. G. Hennissen, docent HJO
Juridisch kader: Strafrecht

Hogere Juridische Opleiding
Sociaal Juridische Uitstroom
Zuyd Hogeschool te Sittard

Noorbeek, 16 mei 2015

Voorwoord

Nelson Mandela zei ooit *“Do not judge me by my success, judge me by how many times i fell down and got back up again”*. Deze quote omschrijft precies hoe ik terug kijk naar de afgelopen vier jaar van deze studie.

Voor u ligt het afstudeerwerkstuk “ZSM vs. art. 6 EVRM”, een onderzoek over hoe sociaal juridische dienstverleners, binnen de frontofficewerkplekken, verdachten van de ZSM-methode kunnen adviseren en helpen met de negatieve gevolgen van de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM en botsen met de ZSM-methode. Dit afstudeerwerkstuk is geschreven in het kader van mijn afstuderen aan de Hogere Juridische Opleiding (HJO) aan Zuyd Hogeschool te Sittard.

Ik heb mijn afstudeerwerkstuk geschreven binnen het strafrecht, omdat mijn interesse al vanaf het begin van deze opleiding bij dit rechtsgebied ligt. Het doen van dit onderzoek bracht af en toe hindernissen met zich mee, maar ondanks alles heb ik mijn onderzoeksvraag kunnen beantwoorden.

Bij dezen wil ik ook graag mijn begeleiders, dhr. G. Hennissen en dhr. R. Lebon, bedanken voor de fijne begeleiding en ondersteuning tijdens dit onderzoek. Zij waren altijd bereid om mij te helpen of mijn vragen te beantwoorden. Ook wil ik graag alle respondenten bedanken die mijn enquête hebben ingevuld, zonder hun medewerking had mijn praktijkonderzoek niet kunnen uitvoeren.

Last but not least, wil ik mijn vrienden en familie bedanken. Zonder jullie steun, lieve berichtjes, maar vooral het vertrouwen in mij had ik de eindstreep van dit afstudeeronderzoek nooit bereikt.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Rowie Duysings
Noorbeek, mei 2015

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	5
Begrippenlijst	6
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleembeschrijving op micro-, meso-, en macroniveau	7
1.3 Onderzoeksofzet en methodologische verantwoording	8
1.4 Relevantie voor het sociaal juridisch werkveld	9
1.5 Doelstelling	10
1.6 Vraagstelling	10
1.7 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2: Algemeen	11
2.1 Wat is de ZSM-methode?	11
2.1.1 Waar staat ZSM voor?	11
2.1.2 Wanneer is de ZSM-methode van toepassing?	11
2.1.3 Verzet aantekenen bij ZSM-methode	12
2.2 Wat is het EVRM?	12
2.2.1 Wat regelt art. 6 EVRM?	12
2.2.2 Hoe luidt art. 6 EVRM?	13
Hoofdstuk 3: ZSM vs. art. 6 EVRM	14
3.1 Analyse art. 6 EVRM	14
3.1.1 Art. 6 lid 1 EVRM	14
3.1.2 Art. 6 lid 2 EVRM	14
3.1.3 Art. 6 lid 3 EVRM	14
3.2 Botsende rechten & (nadelige) gevolgen	15
3.2.1 ZSM vs. art. 6 lid 1 EVRM	15
3.2.2 ZSM vs. art. 6 lid 2 EVRM	18
3.2.3 ZSM vs. art. 6 lid 3 EVRM	18
Hoofdstuk 4: Politietransactie	20
4.1 Wat is de politietransactie?	20
4.1.1 Van politietransactie naar politiestrafbeschikking	20
4.2 Wat is het verschil tussen de politietransactie en de strafbeschikking	20
4.2.1 Wanneer krijg je een strafblad?	21
4.3 Politietransactie vs. art. 6 EVRM	21
Hoofdstuk 5: De samenleving & ZSM	23
5.1 Algemene gegevens	23
5.2 Wat weet de samenleving over de ZSM-methode en art. 6 EVRM?	24
5.3 Hoe denkt de samenleving over de ZSM-methode?	25

Hoofdstuk 6: Conclusies	27
6.1 Conclusies ZSM-methode, art. 6 EVRM en ZSM vs. art 6 EVRM	27
6.2 Conclusies vergelijking politietransactie en strafbeschikking	27
6.3 Conclusies praktijk onderzoek	27
6.4 Beantwoording centrale vraag	28
Hoofdstuk 7: Aanbevelingen	29
Literatuurlijst	31
Bijlagen	34
1. Enquête ZSM-methode	34
2. Reacties enquête	37
3. Voorbeeld formulier aantekenen verzet	39

Afkortingenlijst

Art.	Artikel
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
Gw	Grondwet
HJO	Hoger Juridische Opleiding
HR	Hoge Raad
Jo.	Juncto
Jrg.	Jaargang
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
SJD-er	Sociaal Juridisch Dienstverlener
Stcrt	Staatscourant
Sv	Wetboek van Strafvordering
Wet RO	Wet op de Rechterlijke Organisatie
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
ZSM	Zo Spoedig Mogelijk

Begrippenlijst¹

Juncto	In verbindingverband met
Jurisprudentie	Geheel van uitspraken van rechters, waaruit blijkt hoe zij denken over de toepassing van bepaalde wetten.
Justitiële documenten	Officiële benaming voor het strafblad.
Machtenscheiding (Trias Politica)	Leer dat de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht gescheiden moeten zijn, ter voorkoming van machtsconsumptie. Dit heeft tot gevolg dat alle drie de machten hun eigen bevoegdheden hebben en ieder hun eigen zelfstandigheid.
Onschuldpresumptie	Een ieder moet voor onschuldig worden gehouden tot het tegendeel is bewezen.
Opportuniteitsbeginsel	Het uitgangspunt dat een officier van justitie zelf beslist of een strafbaar feit wordt vervolgd.
Publiekrechtelijk	Alles wat behoort tot de rechtsregels waarin de verhouding tussen de overheid en burger zijn vastgesteld (bijv. staatsrecht, strafrecht, bestuursrecht, fiscaal recht)
Rechterlijke macht	Staatkundig orgaan, belast met de rechtspraak, alsmede de personen die daarvan deel uitmaken (rechters)
Respondent	Een persoon die zijn/haar medewerking verleent aan een onderzoek
Taakstraf	Straf die bestaat uit het verrichten van een opgelegde taak. De veroordeelde moet gedurende een bepaalde tijd onbetaalde arbeid verrichten. Ook bekend als werk- of leerstraf.
Vrijheidsstraf	Straf die de vrijheid van een persoon beperkt, bijvoorbeeld gevangenisstraf, hechtenis, etc.

¹ De definities in deze lijst zijn afkomstig van de site Nederlandse Encyclopedie

Hoofdstuk 1 Inleiding

Hoofdstuk 1 schetst een beeld over het onderwerp van dit afstudeeronderzoek, wat de aanleiding was om dit onderzoek te starten en na te gaan wat het probleem op micro-, meso- en macroniveau is. Maar ook wat de relevantie van dit probleem is met het sociaal juridisch werkveld, de doelstelling van dit onderzoek en de centrale- en deelvragen die in dit onderzoek worden beantwoord.

1.1 Aanleiding

In 2013 is de Zo Spoedig Mogelijk-methode (hierna ZSM-methode) in werking getreden. Binnen deze ZSM-methode werken het Openbaar Ministerie (hierna OM), politie, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming samen om veel voorkomende strafbare feiten sneller af te doen zonder tussenkomst van de rechter².

Mijn interesse voor deze methode is gewekt na het lezen van het artikel *“Een advocaat is nodig bij drugscontroles op festivals”*³. Dit artikel beschreef de manier waarop het OM tijdens het festival 119 bezoekers had aangehouden wegens bezit van drugs. De samenwerking tussen politie, OM en de particuliere beveiliging had geleid tot een backstage ‘straat’ met portakabins, waar volgens het OM alle mogelijke disciplines waren verzameld, om de zaken zo spoedig mogelijk te kunnen afdoen. Er waren echter geen rechters of advocaten terug te vinden. Het OM acteerde hier dus als aanklager, advocaat en rechter.

Tijdens het lezen van dit artikel en het daarna inlezen over de ZSM-methode zijn mij een aantal zaken opgevallen, zoals bepaalde rechten die de verdachte toekomen op grond van art. 6 van het Europees verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna EVRM), die door de ZSM-methode geschonden worden. Uit nieuwsgierigheid ben ik gaan onderzoeken in hoeverre de ZSM-methode botst met art. 6 EVRM en wat dit voor nadelige gevolgen heeft voor de verdachte, met als doel te komen tot een oplossing zodat de sociaal juridische dienstverleners de verdachte wijzen op hun rechten en hen helpen met het voorkomen van verder nadelige gevolgen van deze botsing.

1.2 Probleembeschrijving op micro-, meso- en macroniveau

Het praktijkprobleem speelt zich af op microniveau omdat het de verdachte is die bepaalde fundamentele rechten mist binnen de ZSM-methode, de rechten van art. 6 EVRM. De verdachte krijgt de strafbeschikking die uit de ZSM-methode voortvloeit in persoon of per post uitgereikt. In 2013 was bij 44% van de zaken die afgedaan zijn volgens de ZSM-methode binnen één week of één maand de eerste beslissing genomen⁴. Wanneer de strafbeschikking per post wordt uitgegeven zullen de verdachten zich veelal wenden tot de sociaal juridische dienstverleners, die werkzaam zijn bij instanties als bijvoorbeeld het juridisch loket, sociale wijkteams, rechtswinkels, bureau sociale raadslieden, etc. Hierbij verwachten zij meer informatie over deze strafbeschikking te kunnen krijgen. De sociaal juridische dienstverleners moeten de verdachten kunnen adviseren over wat zij het beste kunnen doen na ontvangst van de strafbeschikking. Daarnaast moet de sociaal juridisch dienstverlener de verdachte ook kunnen helpen met het uitvoeren van eventuele vervolgstappen. Het is dus van groot belang dat een sociaal juridische dienstverlener goed op de hoogte is van de ZSM-methode en de gevolgen hiervan.

Het OM heeft als primaire belang lichte criminaliteit zo snel mogelijk af te doen. Uit het jaarverslag van het OM blijkt dat 184.700 ZSM-zaken in 2013 binnen stroomden, dit is

² Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, *Lokale veel voorkomende criminaliteit / ZSM*, p.49-53

³ De Vries & Folkstra, *Een advocaat is nodig bij drugscontroles op festivals*, Het Parool 2014

⁴ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.51

ongeveer 80% van alle zaken die geschikt zijn voor beoordeling via de ZSM-methode⁵. Bij afdoening van deze zaken via de ZSM-methode schendt het OM verschillende rechten van art. 6 EVRM. Dit is een probleem op meso-niveau omdat het OM in feite bepaalde Europese Richtlijnen overtreedt.

De ZSM-methode wordt landelijk ingezet om lichte criminaliteit sneller af te doen. Hierbij oefent de samenleving een druk uit op het OM door te verwachten dat zij snel en betekenisvol optreedt⁶. Op macro-niveau is het overtreden van deze Europese Richtlijnen een probleem, doordat er in Nederland een gelijkheidsbeginsel heerst. Dit gelijkheidsbeginsel voorziet dat ieder die zich in Nederland bevindt in gelijke gevallen gelijk behandeld moet worden⁷. Het is dus niet eerlijk dat verdachten van lichte criminaliteit door deze ZSM-methode beperkt worden in de rechten die hen toekomen, op grond van art. 6 EVRM. De verdachten van zware criminaliteit hebben deze rechten echter wel. Iedere verdachte moet de rechten die in art. 6 EVRM beschreven staan kunnen genieten.

1.3 Onderzoeksopzet en methodologische verantwoording

Mijn onderzoek richt zich op de vraag welke vormen van hulp sociaal juridische dienstverleners verdachten van de ZSM-methode zo goed mogelijk kunnen helpen. Centraal hierin staat ook in hoeverre de ZSM-methode daadwerkelijk botst met art. 6 EVRM en wat dit voor gevolgen heeft voor de verdachten.

Om mijn onderzoek te starten ben ik begonnen met het analyseren van art. 6 EVRM en het onderzoeken van de ZSM-methode. Ook ben ik opzoek gegaan naar literatuur en jurisprudentie over deze methode en het concrete aantal zaken die volgens deze ZSM-methode worden afgedaan. Daarnaast heb ik onderzocht in hoeverre de samenleving op de hoogte is van deze methode, maar ook wat de mening van de samenleving is over deze methode.

Er bestaan verschillende soorten literatuur over de ZSM-methode en art. 6 EVRM. Om te weten te komen wat de samenleving weet en denkt over deze methode heb ik een enquête opgesteld. Met de enquête wil ik een beeld krijgen van de mate waarop de samenleving op de hoogte is van deze ZSM-methode, en in hoeverre ze deze überhaupt kennen. Daarnaast wil ik weten wat ze van deze methode vinden, en hoe ze denken over de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM. De enquête heb ik via social media, mailing en mijn netwerk verspreid om een zo groot mogelijke respons te krijgen voor een zo duidelijk mogelijk beeld.

Ik schrijf dit afstudeerwerkstuk als advies voor alle sociaal juridische dienstverleners. Dit kunnen medewerkers zijn van onder andere het Juridisch Loket, Wijkteams, Bureau Sociale Raadslieden of Rechtswinkels. Dit werkstuk is echter niet in opdracht van een van deze hulpverlenende instanties geschreven.

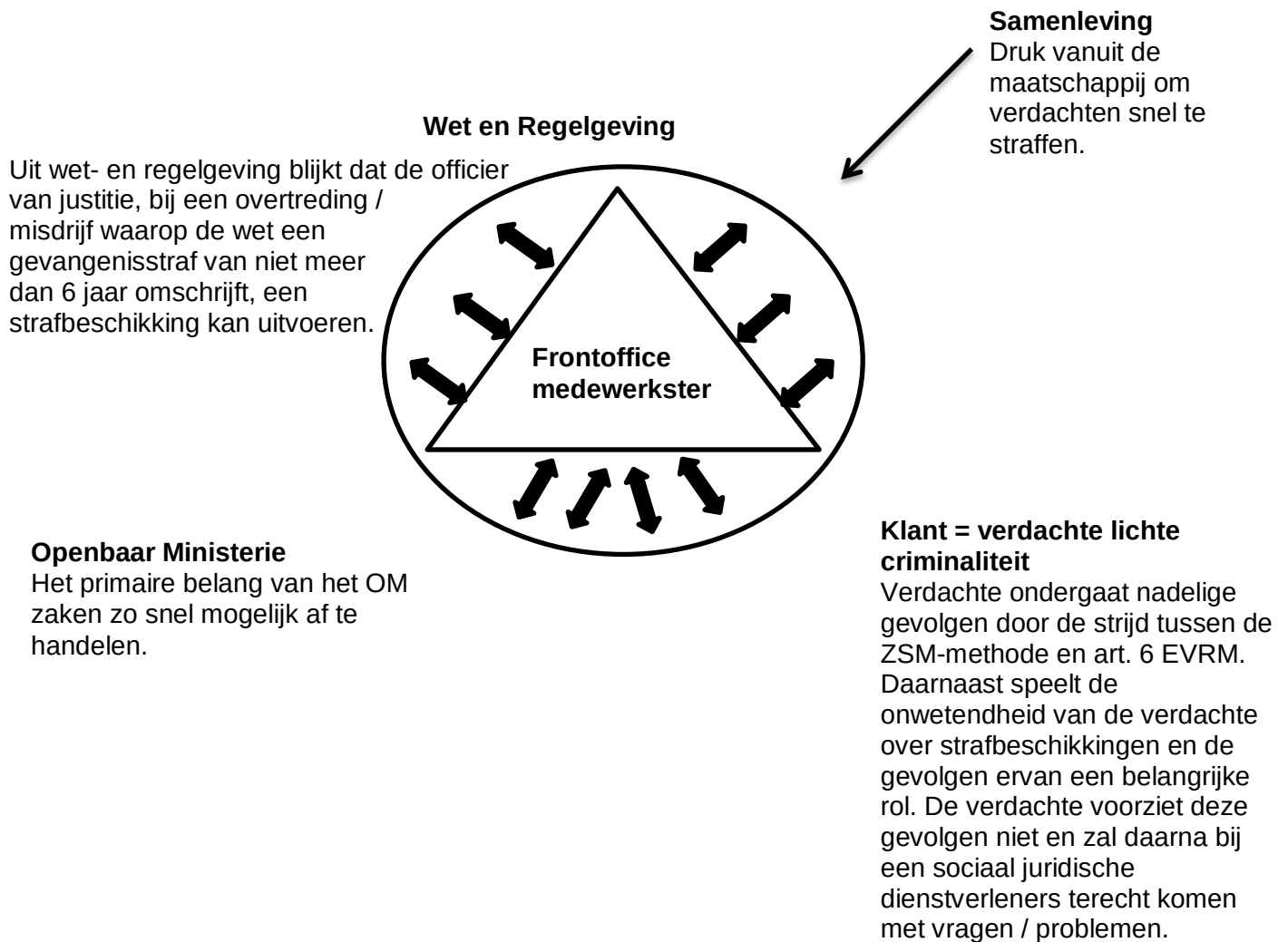
⁵ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.52

⁶ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.61

⁷ Art. 1 Gw

1.4 Relevantie voor het sociaal juridisch werkveld

Het onderwerp is relevant voor het sociaal juridisch werkveld⁸.

Er zijn verschillende kerntaken die behoren tot de beroepshandelingen die elke professional moet kennen en kunnen om zijn beroep uit te oefenen⁹. De kerntaken die relevant zijn voor de sociaal juridisch medewerker¹⁰ en betrekking hebben op dit onderwerp zijn de volgende:

- Informatie en voorlichting.
Deze kerntaak is van belang, omdat de verdachten moeten worden geïnformeerd over de gevolgen van strafbeschikkingen, maar ook over de rechten die zij op grond van art. 6 EVRM hebben.
- Indiceren en bemiddelen naar voorzieningen en/of rechten.
Wanneer de verdachte bij de sociaal juridische dienstverlener komt voordat hij de strafbeschikking geaccepteerd heeft, kan de sociaal juridisch dienstverlener de verdachte helpen met een beroep te doen op de rechten van art. 6 EVRM.
- Belangenbehartiging.
De sociaal juridisch dienstverlener kan de verdachten helpen bij het behartigen van hun belangen. Zowel ter verkrijging van de rechten die hen op grond van art. 6 EVRM toekomen, als eventueel het bemiddelen naar een lagere straf.

⁸ De spanningsdriehoek zoals die staat beschreven in het boek 'In de frontlinie tussen hulp en recht'. Savronin & Raaff, *In de frontlinie tussen hulp en recht*, Bussem 2008, p.172

⁹ Van Dam e.a., *Op weg naar een professioneel WMO-loket*, Utrecht 2009, p.12

¹⁰ L. de Witte, *Methodisch werken in de materiele hulp- en dienstverlening*, Houten 2011, p. 55

1.5 Doelstelling

Uiterlijk 26 mei 2015 zal ik een onderzoeksrapport aanleveren met daarin aanbevelingen voor alle sociaal juridische dienstverleners. Deze aanbevelingen zullen tools bevatten die sociaal juridische dienstverleners kunnen gebruiken om verdachten binnen de ZSM-methode te helpen met de nadelige gevolgen die ontstaan door de botsing tussen deze methode en het EVRM.

1.6 Vraagstelling

De onderzoeksvraag die centraal staat in mijn afstudeerwerkstuk luidt:

“Welke vormen van hulp moet de sociaal juridische dienstverlener kunnen bieden om verdachten te helpen met de nadelige gevolgen die ontstaan door de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM?”

Uit deze centrale vraag zijn de onderstaande deelvragen voortgekomen:

1. Wat is de ZSM-methode?
2. Wat regelt art. 6 EVRM?
3. Welke rechten uit art. 6 EVRM botsen met de ZSM-methode?
4. Wat is het verschil tussen de strafbeschikking en de politietransactie in het kader van art. 6 EVRM?
5. In hoeverre is de samenleving op de hoogte van de ZSM-methode en haar gevolgen?
6. Wat zijn de aanbevelingen voor de sociaal juridische dienstverleners, zodat deze de verdachten zo goed mogelijk kunnen helpen?

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zal de aanleiding en probleemstelling van dit onderzoek worden benoemd. Vervolgens zal in hoofdstuk 2 worden uitgelegd wat de ZSM-methode is, wat het EVRM is en wat art. 6 EVRM regelt. Hoofdstuk 3 gaat in op de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM die door de ZSM-methode worden geschonden. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens aangegeven waarom bij een strafbeschikking het OM zich wel aan de rechten van art. 6 EVRM moet houden, maar dit niet hoeft bij de politietransactie. Hoofdstuk 5 gaat in op de samenleving, in hoeverre zijn zij op de hoogte van deze ZSM-methode, haar gevolgen maar ook de rechten die hen als verdachten behoren toe te komen. In hoofdstuk 6 worden conclusies weergegeven en wordt aan de hand hiervan de centrale vraag beantwoord. Tenslotte worden in hoofdstuk 7 de aanbevelingen gedaan aan de sociaal juridische dienstverleners.

Hoofdstuk 2 Algemeen

In dit hoofdstuk zal allereerst een zo compleet mogelijk beeld worden schetsen van wat de ZSM-methode is, waar de afkorting voor staat maar vooral ook wanneer deze methode van toepassing is. Vervolgens gaat het in paragraaf 2 over het EVRM, wat dit is en wat regelt art. 6 EVRM nu precies?

2.1 Wat is de ZSM-methode?

In 2013 is de ZSM-methode landelijk en ketenbreed ingevoerd. Politie, OM en andere ketenpartners pakken met de ZSM-methode veelvoorkomende misdrijven op daadkrachtige wijze aan¹¹. Verdachten krijgen door deze methode heel snel te horen voor welke interventie of vervolgstap de officier van justitie kiest, hierbij wordt direct de schade en wensen van het slachtoffer meegenomen¹².

2.1.1 Waar staat ZSM voor?

ZSM staat voor Zo Snel, Slim, Selectief, Samen en Samenlevingsgericht Mogelijk.

- Snel is het motto van deze methode, deze versnelde werkwijze wordt bereikt doordat de zaken “direct worden afgedaan”. Tenzij de zaak te complex is voor een afdoening volgens deze methode.
- Slim staat vervolgens voor een zo optimaal mogelijk proces met uiterst gekwalificeerde medewerkers.
- Om betekenisvol te handelen worden er meerdere afdoeningsmogelijkheden ingezet binnen de ZSM-methode. Als de officier een sanctie oplegt is deze merkbaar, herkenbaar en zichtbaar.
- De versimpeling in deze methode heeft te maken met de minimale en eenvoudige registratie. Hierdoor worden dossiers verkort en administratieve handelingen bij de politie gereduceerd.
- Binnen de ZSM-methode werken onder andere OM, politie, Reclasseringsorganisaties, Slachtofferhulp Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming hecht samen. De kracht hiervan is dat alle relevante informatie zo spoedig mogelijk in de keten beschikbaar is.
- Tot slot is de ZSM-methode gericht op de samenleving. Dit houdt in dat de sancties die worden opgelegd zowel voor de dader als voor het slachtoffer een betekenis hebben. Er wordt daadkrachtig opgetreden tegen daders, waarbij het belang van het slachtoffer direct wordt meegenomen¹³.

2.1.2 Wanneer is de ZSM-methode van toepassing?

De officier van justitie mag via de ZSM-methode een strafbeschikking uitvaardigen voor alle overtredingen en voor misdrijven waarop een maximum gevangenisstraf is gesteld van zes jaar¹⁴.

De officier van justitie mag dan op grond van art. 257a lid 2 Strafvordering (hierna Sv) opleggen:

- een taakstraf van ten hoogste honderdtachtig uren;
- een geldboete (tot het wettelijk toegestane maximum¹⁵);
- de maatregel onttrekking aan het verkeer;

¹¹ Site Openbaar Ministerie, *factsheet ZSM*

¹² Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, *Lokale veel voorkomende criminaliteit / ZSM*, p.49-53

¹³ Site Openbaar Ministerie, *factsheet ZSM*

¹⁴ Art. 257a lid 1 Sv

¹⁵ Art. 23 Sr

- een schadevergoedingsmaatregel voor het slachtoffer;
- een ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen voor ten hoogste zes maanden¹⁶.

2.1.3 Verzet aantekenen bij ZSM-methode

De verdachte kan verzet doen tegen de strafbeschikking binnen een termijn van veertien dagen. Deze termijn start vanaf het moment dat de strafbeschikking in persoon is uitgereikt of nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan waaruit blijkt dat de verdachte bekend is met de strafbeschikking¹⁷. Dit staat geregeld in art. 257e lid 1 Sv.

Wanneer de strafbeschikking per post wordt uitgereikt, geldt de ingangsdatum van de verzetstermijn en daarmee ook de datum waarop de strafbeschikking onherroepelijk is geworden, afhankelijk van het zich voordoen van een omstandigheid waaruit blijkt dat de verdachte bekend is met de strafbeschikking¹⁸.

Als de strafbeschikking per post wordt toegezonden geldt een termijn van maximaal zes weken na toezending voordat de strafbeschikking onherroepelijk wordt indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- de geldboete is maximaal €340,-;
- de strafbeschikking is uiterlijk vier maanden na het plegen van het strafbare feit uitgevaardigd;
- de strafbeschikking is verzonden naar het GBA-adres of het door verdachte opgegeven adres, en de bestrafte heeft geen verzet gedaan¹⁹.

Verzet kan zowel schriftelijk als mondeling worden gedaan. Naar aanleiding van het verzet vindt een herbeoordeling van de zaak plaats. Op basis van deze herbeoordeling kan de strafbeschikking worden ingetrokken, gewijzigd of kan besloten worden de verdachte op te roepen voor een terechtzitting. Verzet kan ook nog worden aangetekend wanneer de verdachte de strafbeschikking reeds mondeling heeft geaccepteerd²⁰.

2.2 Wat is het EVRM?

Het Europees verdrag voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna EVRM) is een volkenrechtelijk verdrag dat gesloten is tussen staten. Deze staten hebben zich verbonden om de mensenrechten te eerbiedigen en te beschermen. De rechten van de burger vertalen zich in verplichtingen voor de staat, deze verplichting houden meer in dan alleen het voorkomen inbreuk te maken op de verdragsrechten. Het EVRM stelt indirect eisen aan de organen van de staat. Het verdrag moet zijn verwezenlijking vinden in het functioneren van de wetgever en het optreden van de justitiële autoriteiten²¹.

Voor de bescherming van de Europese grondrechten kan de Nederlandse burger zowel op nationaal als internationaal niveau bij een rechterlijke instantie terecht²².

2.2.1 Wat regelt art. 6 EVRM?

Verschillende van de in het EVRM opgenomen rechten corresponderen met de grondrechten uit onze eigen nationale Grondwet, zoals het recht op persoonlijke vrijheid (art.

¹⁶ Art. 257a lid 2 Sv

¹⁷ Stcrt 2015, nr. 8971, p. 5

¹⁸ Stcrt 2015, nr. 8971, p. 5

¹⁹ Stcrt 2015, nr. 8971, p. 5

²⁰ Site Judex

²¹ Keulen & Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer 2010, p. 67

²² Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse recht*, Den Haag 2011, p. 518

5 EVRM en art. 15 Gw). Het recht op privacy (art. 8 EVRM) is zelfs terug te vinden in vier Grondwetsartikelen (art. 10 t/m 13 Gw)²³. Opmerkelijk daarbij is dat het recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM) niet terug te vinden is in onze nationale Grondwet. Wel kan men bepaalde aspecten van dat recht terug vinden in de Grondwet. Zie bijvoorbeeld voor het recht op toegang tot de onafhankelijke rechter art. 17 jo. art. 113 jo. art. 117 Grondwet (hierna Gw)²⁴.

Art. 6 EVRM geeft een ieder die strafrechtelijk vervolgd wordt het recht op een eerlijk proces²⁵.

2.2.2 Hoe luidt art. 6 EVRM?

Het EVRM is origineel in het Engels geschreven, hieronder vindt u de Nederlandse vertaling van art. 6 EVRM.

Artikel 6. Recht op een eerlijk proces²⁶

1. Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. De uitspraak moet in het openbaar worden gewezen maar de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd, gedurende de gehele terechtzitting of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of nationale veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privéleven van procespartijen dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden.
2. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.
3. Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten:
 - a. onverwijd, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;
 - b. te beschikken over de tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;
 - c. zich zelf te verdedigen of daarbij de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te kunnen worden bijgestaan, indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen;
 - d. de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge;
 - e. zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter terechtzitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt.

²³ Keulen & Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer 2010, p. 66

²⁴ Art. 17 jo. art. 113 jo. art. 117 Gw

²⁵ Keulen & Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer 2010, p. 84

²⁶ Art. 6 EVRM

Hoofdstuk 3 ZSM vs. art. 6 EVRM

Om een duidelijk beeld te schetsen van de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM zal in paragraaf 1 allereerst art. 6 EVRM worden geanalyseerd. Vervolgens wordt in paragraaf 2 beschreven welke rechten uit art. 6 EVRM botsen met de ZSM-methode, en welke nadelige gevolgen dit heeft voor de verdachten.

3.1 Analyse art. 6 EVRM

In deze analyse worden alle rechten benoemen die op grond van art. 6 EVRM toekomen aan de verdachten.

3.1.1 Art. 6 lid 1 EVRM

Art. 6 lid 1 EVRM luidt als volgt: *“Bij het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen of bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde vervolging heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. De uitspraak moet in het openbaar worden gewezen maar de toegang tot de rechtszaal kan aan de pers en het publiek worden ontzegd, gedurende de gehele terechtzitting of een deel daarvan, in het belang van de goede zeden, van de openbare orde of nationale veiligheid in een democratische samenleving, wanneer de belangen van minderjarigen of de bescherming van het privéleven van procespartijen dit eisen of, in die mate als door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzakelijk wordt geoordeeld, wanneer de openbaarheid de belangen van een behoorlijke rechtspleging zou schaden”.*

Uit dit lid komen de volgende rechten toe aan de verdachte:

1. een eerlijk en openbare behandeling van zijn zaak;
2. binnen een redelijke termijn;
3. een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld;
4. openbare uitspraak;
 - a. hierbij kan de toegang aan pers en publiek worden ontzegd in belang van,
 - i. goede zeden van de openbare orde of nationale veiligheid in de democratische samenleving;
 - ii. minderjarigen of bescherming van het privé leven van procespartijen dit eisen als het door de rechter onder bijzondere omstandigheden strikt noodzaak wordt geoordeeld.

3.1.2 Art. 6 lid 2 EVRM

Het tweede lid van art. 6 EVRM luidt als volgt: *“Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan”.*

Uit dit lid komt het recht aan de verdachte toe dat hij onschuldig is totdat zijn schuld in rechte vast is komen vast te staan.

3.1.3 Art. 6 lid 3 EVRM

Art. 6 lid 3 EVRM luidt: *“Een ieder tegen wie een vervolging is ingesteld, heeft in het bijzonder de volgende rechten:*

- a.** *onverwijld, in een taal die hij verstaat en in bijzonderheden, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;*

- b. te beschikken over de tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging;*
- c. zich zelf te verdedigen of daarbij de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te kunnen worden bijgestaan, indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit eisen;*
- d. de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden onder dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge;*
- e. zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter terechtzitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt”.*

Lid 3 geeft per sub bepaalde rechten aan de verdachten die hen toekomen vanaf het moment dat de vervolging tegen hen is ingesteld. Het gaat om de volgende rechten:

1. op de hoogte gesteld worden van de aard en reden van het feit dat tegen hem wordt ingesteld
 - a. hieraan zit een extra voorwaarden verbonden, namelijk dat dit in een taal moet die de verdachte verstaat;
2. de verdachte dient de tijd en faciliteiten te krijgen ter voorbereiding op zijn verdediging;
3. de verdachte mag zichzelf verdedigen, of zich door een raadsman naar eigen keuze laten bijstaan
 - a. hieraan zit de voorwaarden verbonden dat wanneer de verdachte niet over voldoende geld beschikt hiervoor, dat hem kosteloos een advocaat wordt toegewezen. Echter alleen indien belangen van behoorlijke rechtspleging dit eisen;
4. de getuigen die worden opgeroepen door de officier van justitie (hierna OvJ) te ondervragen of te doen ondervragen. Maar ook zelf getuigen te laten oproepen, de ondervraging hiervan geschiedt onder dezelfde voorwaarden als de ondervraging van de getuigen die opgeroepen zijn door de OvJ;
5. zich kosteloos laten bijstaan door een tolk.

3.2 Botsende rechten & (nadelige) gevolgen

Nu uiteen is gezet welke rechten er voortvloeien uit art. 6 EVRM, kunnen deze nu goed vergeleken worden met de ZSM-methode. Zodat de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM in kaart gebracht kan worden.

3.2.1 ZSM vs. art. 6 lid 1 EVRM

Zoals is weergegeven in paragraaf 3.1.1 vloeien uit art. 6 lid 1 EVRM vier rechten toe aan de verdachten.

1. Een eerlijk en openbare behandeling van zijn zaak

Omdat niet wordt voldaan aan alle in art. 6 EVRM genoemde rechten voor de verdachten, kan er worden geconcludeerd dat de verdachten geen eerlijke behandeling van hun zaak krijgen. Daarnaast wordt de zaak binnen deze ZSM-methode niet openbaar behandeld. Er is geen sprake van een zitting waarbij de zaak wordt behandeld.

Hoewel uit de praktijk blijkt dat verdachten het niet zo erg vinden wanneer hun zaak niet openbaar wordt behandeld, kunnen er toch nadelige gevolgen aan zitten voor de verdachten wanneer dit niet gebeurt. Het behandelen van een zaak in het openbaar heeft twee doelen:

1. het beschermen van de verdachte tegen het opleggen van willekeurige sancties;

2. om de burger vertrouwen in de rechtspleging in te geven²⁷.

Doordat binnen de ZSM-methode alles ‘achter gesloten deuren’ gebeurt zou het OM in principe willekeurige sancties op kunnen leggen zonder sociale controle binnen een openbare behandeling. Dit is nadelig voor de verdachten, omdat deze een sanctie opgelegd kunnen krijgen die bijvoorbeeld zwaarder is dan de sanctie die in een andere zaak met hetzelfde delict is opgelegd door de rechter (voor het invoeren van de ZSM-methode).

2. Binnen een redelijke termijn

Binnen de ZSM-methode zijn 42% van de zaken afgedaan binnen één dag, 35% binnen één week en 9% binnen één maand²⁸. Hierdoor mag de conclusie worden getrokken dat de zaken van de ZSM-methode binnen een redelijke termijn worden afgehandeld. Er is daarom dus ook geen strijd tussen dit uit art. 6 lid 1 EVRM voortvloeiend recht en de ZSM-methode.

3. Een onafhankelijke en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld

Omdat binnen de ZSM-methode het OM zowel vervolgt als straft is er sprake van een partijdig gerecht. Daarnaast zijn zij ook niet onafhankelijk omdat zij al betrokken zijn in het vooronderzoek en de vervolging van de verdachten. Het recht op een onafhankelijk gerecht is tevens vastgelegd in drie grondwetten, art. 17 jo. art. 113 jo. art. 117 Gw.

Art. 17 Gw betreft de toegang tot de rechter, het artikel benoemt dat niemand de toegang tot de rechter ontkend mag worden²⁹. Binnen de ZSM-methode kan de verdachte verzet aantekenen bij de rechtbank wanneer hij het niet eens is met de strafbeschikking. De ZSM-methode geeft toegang tot de rechter, waardoor er geen botsing bestaat tussen art. 17 Gw en de ZSM-methode.

Art. 113 lid 1 Gw luidt als volgt: “*Aan de rechterlijke macht is voorts opgedragen de berechting van strafbare feiten*”. De rechterlijke macht is opgedragen tot berechting, het OM krijgt door deze ZSM-methode een deel van de taken van de rechterlijke macht terwijl dit in feite in strijd is met de machtscheiding die we in Nederland hanteren³⁰.

Art. 117 lid 1 Gw ziet op de benoeming van de rechterlijke macht, deze wordt namelijk in koninklijk besluit voor het leven benoemd³¹. In art. 124 Wet op de Rechterlijke Organisatie (hierna Wet RO) wordt de taak van het OM beschreven, het artikel luidt als volgt: “*Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en met andere bij de wet vastgelegde taken*”. De positieve interpretatie van het opportuniteitsbeginsel hangt hier nauw mee samen. Hiermee wordt bedoeld dat het handelen in strijd met de wet nog niet voldoende is om tot een strafrechtelijke reactie over te gaan, daar moet bijkomen dat die reactie maatschappelijk geïndiceerd is³². In feite is het OM volgens deze taakomschrijving niet gerechtigd strafrechtelijke reacties te geven.

De werkwijze binnen de ZSM-methode wringt dus op verschillende manieren met het recht op een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat bij de wet is ingesteld. Een partijdig gerecht heeft nadelige gevolgen voor de verdachten.

²⁷ Vocht & Spronken, *Commentaar bij art. 5 t/m 8 EVRM*, in: Tekst en Commentaar Strafvordering, Deventer 2009, p. 2319-2366

²⁸ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.51

²⁹ Art. 17 Gw

³⁰ Dijkstra & Nieuwenburg, *OM de waarde van onze rechtsstaat*, Liberaal Reviel 4 2011, p. 231

³¹ Art 117 Gw

³² Hart, *Openbaar Ministerie en rechtshandhaving*, Arnhem 1994, p. 161

In de zaak Piersack/België formuleert het EHRM rechtelijke onpartijdigheid als '*absence of prejudice or bias*'³³. Hiermee bedoelen ze de afwezigheid van vooroordelen en vooringenomenheid. Een onpartijdige rechter komt ten gunste van de waarheidsvinding en hangt samen met de opvatting van de onschuldpresumptie.

In 2008 kwam een zaak voor bij de Hoge Raad, waarbij beroep werd gedaan op art. 6 EVRM 'impartial tribunal' (onpartijdig gerecht). In deze zaak was er sprake van een partijdig gerecht doordat één van de raadsheren die de kamer van het Gerechtshof te Amsterdam vormden enkele jaren eerder ter terechtzitting als OvJ is opgetreden bij de berechting van de mededader van de verdachte in deze zaak. De aangevoerde feiten hierover werden bewezen verklaard, wat uiteindelijk leidde tot een vermindering van de straf³⁴.

Binnen de ZSM-methode is het OM zowel aanklager als rechter, wat hen partijdig maakt. Ze willen de verdachte berechten en mogen dit eigenhandig doen. In de praktijk komt het vaker voor dat wanneer een zaak bij de rechter voorgelegd wordt de rechter niet de straf oplegt die het OM eist. Dit komt doordat de rechter bij het nemen van straftoematingsbeslissingen teruggrijpt naar de '*focal concern theorie*'³⁵. Bij deze theorie wordt gekeken naar drie criteria:

1. de mate van verwijtbaarheid van de verdachte;
2. de gevaarlijkheid van de verdachte / bescherming van de maatschappij;
3. de praktische gevolgen van de beslissing voor organisaties en individuen.

Doordat het OM ook aanklager is zal deze in deze criteria niet geheel onafhankelijk kunnen kijken naar de situatie van de verdachte. Dit zal dus leiden tot een hogere straf.

4. Openbare uitspraak

Binnen de ZSM-methode wordt er geen openbare uitspraak gedaan, de verdachten krijgen een strafbeschikking in persoon of per post. Bij het accepteren van deze strafbeschikking, ofwel het niet (of niet op tijd) in verzet gaan tegen deze strafbeschikking verklaren zij zichzelf schuldig en is de zaak afgedaan. Bij de ZSM-methode wordt dus niet voldaan aan het recht op een openbare uitspraak.

Zoals we net zagen vinden verdachten het in de praktijk niet erg wanneer hun zaak niet openbaar wordt behandeld, dit geldt ook voor het doen van een openbare uitspraak over de zaak. De twee doelen die ik reeds genoemd heb voor het behandelen van een zaak in het openbaar gelden ook voor het doen van een openbare uitspraak. Het ging om de doelen:

1. het beschermen van de verdachte tegen het opleggen van willekeurige sancties;
2. om de burger vertrouwen in de rechtspleging in te geven³⁶.

Voor het voldoen aan een openbare uitspraak is het al voldoende als de uitspraak publiekelijk toegankelijk is, doordat deze ergens ter inzage ligt. Echter worden de uitspraken van de ZSM-methode nergens gepubliceerd. Hierdoor kan er geen controle worden gehouden op de uitspraken van het OM binnen de strafbeschikkingen. Dit is nadelig voor de verdachten omdat deze een sanctie opgelegd kunnen krijgen die bijvoorbeeld zwaarder is dan de sanctie die in een andere zaak met hetzelfde delict is opgelegd door de rechter (voor het invoeren van de ZSM-methode). Het niet nastreven van dit recht geeft dus hetzelfde (nadelige) gevolg voor de verdachten, dan wanneer de zaak niet openbaar wordt behandeld.

³³ EHRM 1 oktober 1982, *Piersack/België*, nr. 8692/79

³⁴ ECLI: NL: PHR: 2008: BC3785

³⁵ Steffensmeister e.a., *The interaction of race, gender and age of criminal sentencing: The punishment cost of being young, black and male*, Criminology 1998 nr. 36, p. 763-797

³⁶ Vocht & Spronken, *Commentaar bij art. 5 t/m 8 EVRM*, in: Tekst en Commentaar Strafvordering, Deventer 2009, p. 2319-2366

3.2.2 ZSM vs. art. 6 lid 2 EVRM

De verdachte wordt pas schuldig gevonden, met alle gevolgen van dien, op het moment dat hij de strafbeschikking accepteert ofwel niet tijdig verzet aantekent bij de rechtbank. De ZSM-methode is daarom ook niet strijdig met het in lid 2 van art. 6 EVRM genoemde recht van de verdachten.

3.2.3 ZSM vs. art. 6 lid 3 EVRM

Uit lid 3 komen eveneens als uit lid 1 vier rechten voort.

1. Op de hoogte gesteld worden van de aard en reden van het feit dat tegen hem wordt ingesteld

Op het moment van aanhouding wordt de verdachte door de politie / OM op de hoogte gesteld van de aard en reden van het feit dat tegen hem wordt ingesteld. Dit wordt zowel bij de zaken gedaan die volgens de ZSM-methode worden afgehandeld, als bij de zaken die naar de rechter gaan. Aan dit recht wordt dus ook binnen de ZSM-methode voldaan.

2. Tijd en faciliteiten ter voorbereiding op zijn verdediging

Bij 42% van de ZSM-zaken wordt binnen één dag een strafbeschikking uitgegeven, bij 35% binnen één week en bij 9% binnen één maand³⁷. Wanneer binnen één dag de zaak wordt afgedaan met een strafbeschikking heeft de verdachte sowieso niet voldoende tijd gehad zich voor te bereiden op zijn verdediging. De verdachten waarbij binnen één week de strafbeschikking worden uitgereikt hebben ook maar geringe tijd zich voor te bereiden op hun verdediging. De verdachten die binnen één maand de strafbeschikking krijgen hebben het langst de tijd zich voor te bereiden op hun verdediging, echter is dit nog een heel stuk minder voorbereidingstijd dan de verdachten die worden berecht via de rechtbank.

Binnen de ZSM-methode krijgen de verdachten niet voldoende tijd om zich voldoende voor te bereiden op hun verdediging. Zonder tijd heb je aan faciliteiten voor voorbereiding ook niets.

Doordat binnen de ZSM-methode de zaken snel worden afgehandeld bespaart deze werkwijze tijd voor het OM en de politie. Dit heeft echter verschillende nadelige gevolgen voor de verdachten. Allereerst kan de verdachte hierdoor niet voldoende tijd krijgen zich voor te bereiden op zijn verdediging, vooral wanneer de zaak binnen één dag wordt afgedaan. Daarnaast is het voor de verdachte en diens raadsman lastig het bewijs te bepalen dat men in de strafzaak heeft tegen de verdachte doordat het lastig is deze stukken in te zien. Het strafdossier en dus ook het volledige proces-verbaal worden echter pas opgemaakt wanneer de verdachte verzet aantekent. Vooraf aan het eventuele verzet bestaan deze stukken dus niet en kan de verdachte en diens raadsman zich niet voldoende voorbereiden op de verdediging van de verdachte. Wanneer de verdachte en diens raadsman zich niet voldoende kunnen voorbereiden op de verdediging is dit nadelig voor de verdachte, hoe beter de verdediging hoe meer kans van slagen. De strafbeschikking kan daardoor lager uitvallen of zelfs leiden tot het seponeren van de zaak door het OM.

3. Zichzelf verdedigen of laten bijstaan door een raadsman

Binnen de ZSM-methode krijgen verdachten de kans zich te laten bijstaan door een raadsman, dit recht komt hen ook toe op grond van art. 257c Sv.

In het jaarbericht van 2013 spreekt het OM over het belang van rechtshulp binnen de ZSM-methode, en dat informatie cruciaal is. Verdachten moeten genoeg informatie hebben over wat de consequenties zijn van een beslissing, zodat de verdachten zich kunnen laten

³⁷ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.51

consulteren door een advocaat. Vervolgens kunnen zij samen met de officier zoeken naar een oplossing³⁸. Ondanks dat het OM dit in hun jaarbericht schrijft, wijst de praktijk anders uit. Snelheid gaat in de praktijk meestal toch voor op kwaliteit. Het hiervoor al reeds benoemde artikel over de afhandelingen van het Openbaar Ministerie tijdens het festival Lowlands³⁹ is hier een goed voorbeeld van.

De verdachten mogen zich bij de ZSM-methode laten bijstaan door een advocaat of zichzelf verdedigen, echter door de snelle afhandeling en de onwetendheid van de verdachten komen de advocaten meestal niet voor in de ZSM-methode. Wanneer verdachten zich niet laten bijstaan door een advocaat missen zij vaak een belangrijk deel van de informatie over de gevolgen van de strafbeschikking, hierdoor maken ze vaak een snelle ondoordachte beslissing. Daarnaast kan een advocaat de verdachten verdedigen en in gesprek gaan met de officier waardoor de strafbeschikking bijvoorbeeld lager zou kunnen uitvallen.

4. *Getuigen ondervragen, laten ondervragen of zelf aandragen*

De procedure binnen de ZSM-methode verloopt anders dan wanneer de zaak voor de rechter komt. Op het gebied van getuigen lopen de ZSM-methode en art. 6 EVRM gelijk. De verdachten krijgen binnen de ZSM-methode de mogelijkheid de getuigen van de Officier van Justitie te ondervragen, en mogen daarnaast ook eigen getuigen aandragen. Het horen van getuigen en verdachte kan ook telefonisch plaatsvinden indien de verdachte daarmee instemt⁴⁰.

5. *Kosteloos laten bijstaan door tolk*

Binnen de ZSM-methode mogen verdachten zich kosteloos laten bijstaan door een tolk. Echter wanneer deze verdachten een strafbeschikking uitgereikt krijgen per post zal deze over het algemeen in het Nederlands worden uitgereikt. Het staat de verdachten dan wel geheel vrij deze door een tolk te laten vertalen.

³⁸ Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013, p.51-52

³⁹ De Vries & Folkstra, *Een advocaat is nodig bij drugscontroles op festivals*, Het Parool 2014

⁴⁰ Stcrt 2015, nr. 8971

Hoofdstuk 4 Politietransactie

Dit hoofdstuk betreft de vergelijking van de politietransactie en de strafbeschikking met betrekking tot art. 6 EVRM. Allereerst zal worden uitgelegd wat de politietransactie is, daarna worden de verschillen weergegeven tussen de politietransactie en de strafbeschikking. Als laatste zal worden uitgelegd waarom bij de politietransactie geen rekening gehouden hoeft te worden gehouden met de rechten die voor verdachten voortvloeien uit art. 6 EVRM.

4.1 Wat is de politietransactie?

De transactie is een afdoeningsvorm die terug gaat naar de eerste helft van de 16^e eeuw⁴¹. De politietransactie ziet op overtredingen als het verkeerd stallen van een fiets, verstoren van de nachtrust, het beschadigen van bomen of planten in parken en bossen, wildplassen, het niet aanlijnen van een hond, fietsen in het donker zonder verlichting enzovoorts⁴².

Bij het plegen van deze overtredingen, mits men wordt betrapt, krijgt men een boete uitgeschreven door de politie. Deze boete of zogenoemde politietransactie is in feite een voorstel om verdere strafvervolgning af te kopen. Door het betalen van deze transactie voorkomt men verdere strafvervolgning en bestraffing⁴³.

4.1.1 Van politietransactie naar politiestrafbeschikking

Sinds de invoering van de Wet OM-afdoening is de OM-transactie al vervangen door een OM-strafbeschikking. Maar ook de politietransactie zal om worden gezet in een strafbeschikking. Deze zal net als de OM-strafbeschikking geleidelijk ingevoerd worden door het gehele land. De gevolgen voor de burgers zijn beperkt⁴⁴.

4.2 Wat is het verschil tussen de politietransactie en de strafbeschikking?

Ondanks dat de politietransactie wordt vervangen door de politiestrafbeschikking wordt het verschil tussen deze twee afdoeningen aangeven⁴⁵.

Transactie	Strafbeschikking
- Publiekrechtelijke overeenkomst die tot stand komt door het afleggen van twee eenzijdige rechtshandelingen⁴⁶ (aanbod-acceptatie). - Niet eens met voorstel, geen actie te ondernemen, de OvJ moet dan dagvaarden om de zaak op zitting te krijgen. - Door betaling van de transactie erkent men geen schuld aan de overtreding, het is in feite een afkoopgeling	- Eenzijdige rechtshandeling. - Niet eens met strafbeschikking, 14 dagen om zelf verzet aan te tekenen. - Accepteren van de strafbeschikking is schulderkenning van de overtreding/strafbare feit

⁴¹ Van den Biggelaar, *De buitenrechtelijke afdoening van strafbare feiten door het openbaar ministerie*, Arnhem 1994, p. 67

⁴² Site Judex

⁴³ Site Judex

⁴⁴ Minister van Justitie, *Politiestrafbeschikking na overtreding, politietransactie afgeschaft*, Recht.nl 2010

⁴⁵ Tabel met vergelijkingen is gebaseerd op informatie van de site Judex

⁴⁶ Corstens, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, Deventer 2008, p. 825

- Geen officiële 'daad van vervolging' (afkoopregeling)
- art. 6 EVRM niet van toepassing

- Wel een 'daad van vervolging'
- art. 6 EVRM wel van toepassing

Zowel de transactie als de strafbeschikking kunnen als gevolg hebben dat wanneer men deze accepteert dit wordt opgenomen in de justitiële documenten⁴⁷. De verdachte heeft vanaf dit moment een strafblad.

4.2.1 Wanneer krijg je een strafblad?

Bij het plegen van een misdrijf krijgt men altijd een strafblad, mits de verdachte ouder is dan 12 jaar. Bij een overtreding hangt het er van af wat voor soort overtreding gepleegd is, maar ook wat de opgelegde straf is. Doordat overtredingen lichtere strafbare feiten zijn en misdrijven ernstigere strafbare feiten zit er tevens een verschil in bewaartermijn van het strafblad⁴⁸.

Bewaartermijn overtreding⁴⁹

Wanneer men een overtreding pleegt worden deze gegevens meestal 5 jaar bewaard, Tenzij er een taakstraf of vrijheidsstraf is opgelegd, dan is er een bewaartermijn van 10 jaar aan verbonden.

Bewaartermijn strafblad⁵⁰

Een strafblad heeft een minimale bewaartermijn van 30 jaar, deze termijn kan onder verschillende omstandigheden worden verlengd.

- Wanneer er bijvoorbeeld een straf van langer dan 3 jaar is opgelegd, zal de termijn worden verlengd met de duur van die straf;
- Wanneer er een vrijheidsstraf van 8 jaar of meer wordt opgelegd wordt de bewaartermijn van het strafblad verlengd met 10 jaar;
- En als een verdachte een zedenmisdrijf heeft gepleegd zal zijn strafblad pas verdwijnen 20 jaar nadat hij reeds overleden is.

4.3 Politietransactie vs. art. 6 EVRM

In paragraaf 4.2 zijn de verschillen tussen de transactie en de strafbeschikking aangegeven. het laatste weergegeven verschil is dat bij de transactie art. 6 EVRM niet van toepassing is maar bij de strafbeschikking wel. In deze paragraaf wordt uitlegt waarom dit verschil bestaat.

Dat art. 6 EVRM niet van toepassing is op de transactie ligt aan het feit dat de transactie geen officiële daad van vervolging is, maar een afkoopregeling. Wanneer de verdachte deze transactie (afkoopregeling) accepteert doet hij afstand van zijn recht. Hier hangt echter een belangrijke voorwaarde aan vast, om rechtsgeldig afstand te doen van een recht moet de beslissing uit vrije wil worden gemaakt⁵¹. Dit komt doordat, zoals we al reeds besproken hebben, iedereen recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak⁵².

Als een verdachte afstand doet van zijn rechten noemt het EHRM dit ook wel 'Waiver of rights', deze overweging maakte zij in de zaak Scoppolo/Italië. In deze zaak overwoog het EHRM dat de strekking en tekst van art. 6 EVRM geen verzet vertoonde dat een persoon

⁴⁷ Site Judex

⁴⁸ Site Rijksoverheid

⁴⁹ Site Rijksoverheid

⁵⁰ Site Rijksoverheid

⁵¹ Reijntjes, *Bestrafing buiten de rechter om. Wat is er mis met de transactie?*, Ars Aequi 2004, p. 825

⁵² Art. 6 EVRM

vrijwillig, uitdrukkelijk of stilzwijgend afstand zou kunnen doen van zijn recht. Het EHRM gaf hierbij wel als voorwaarden dat het afstand doen van het recht uitdrukkelijk en ondubbelzinnig moet geschieden, en omkleed moet zijn met minimum waarborgen corresponderend met de mate van importantie van het recht waarvan de verdachte dan afstand doet.

Deze voorwaarden vult het EHRM in de zaak Pishchalnikov/Rusland nog verder aan door de extra voorwaarde dat het doen van afstand van een recht een bewuste en doordachte handeling moet zijn⁵³.

Doordat in de ZSM-methode alles vaak zo snel wordt behandeld en in de praktijk de verdachte vaak geen advocaat aanwezig heeft zal deze niet alle gevolgen van de strafbeschikking voorzien. Hierdoor kan de verdachte geen bewuste en doordachte keuze maken afstand te doen van zijn recht, waardoor bij de strafbeschikking art. 6 EVRM wel van toepassing is.

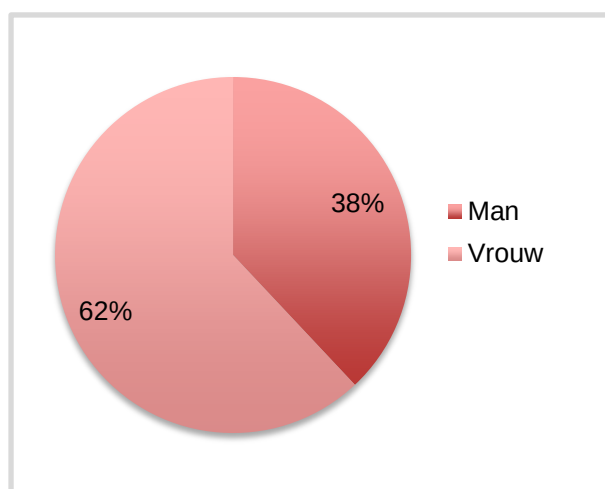
⁵³ EHRM 24 september 2009, Pishchalnikov/Rusland, nr. 7025/04

Hoofdstuk 5 De samenleving & ZSM

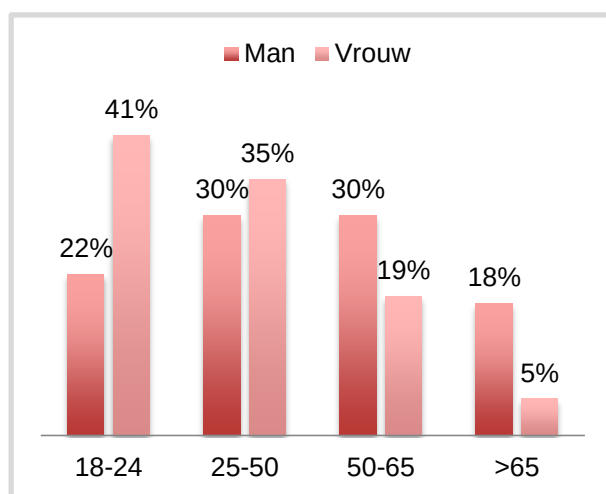
In dit hoofdstuk wordt de algemene kennis van de samenleving over de ZSM-methode en de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM besproken. Daarnaast wordt ook gekeken naar de meningen van de samenleving omtrent deze methode. De cijfers die hierin gebruikt zijn komen uit een enquête die is opgesteld en verspreidt voor dit onderzoek. De uitgezette enquête is terug te vinden in bijlage 1, en de reacties zijn verwerkt in bijlage 2.

5.1 Algemene gegevens

Allereerst wil ik een duidelijk beeld schetsen van de groep respondenten van mijn enquête. Dit zal ik doen door algemene gegevens te verschaffen over deze groep, de groep respondenten bestaat uit 60 personen. Hiervan zijn er, zoals in figuur 1 te zien is, 62% vrouw en 38% man. In figuur 2 staan de leeftijden van de respondenten aangegeven, uitgesplitst tussen de mannen en vrouwen.

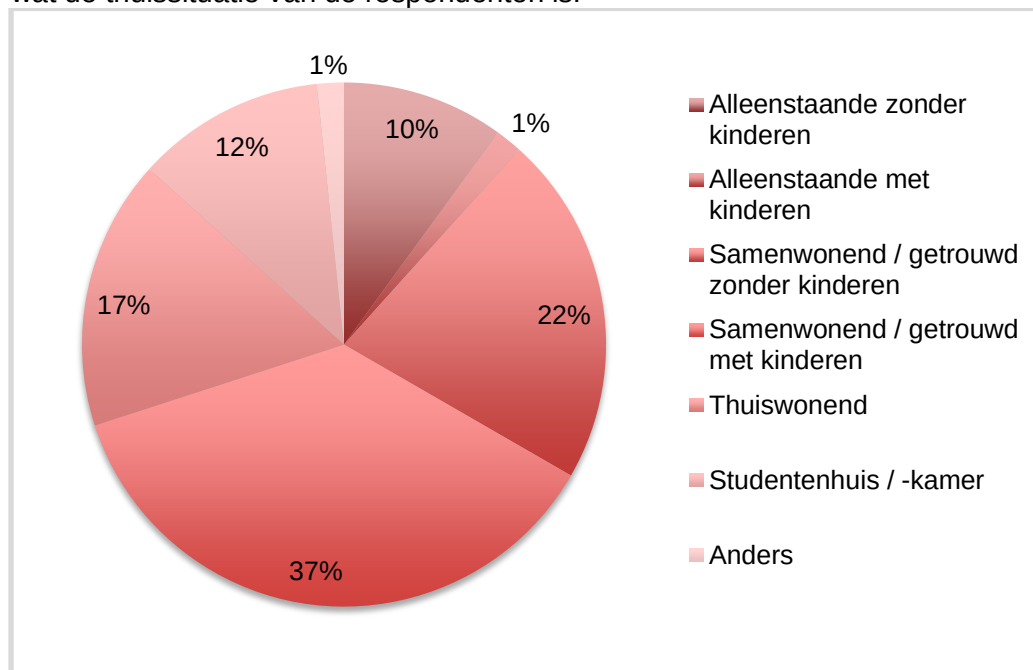

Figuur 1: geslacht respondenten

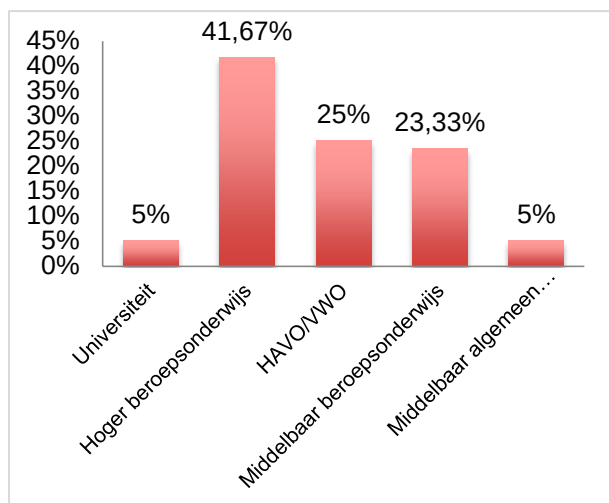
Figuur 2: leeftijd respondenten

Om een nog beter beeld van deze groep respondenten te geven staat in figuur 3 weergegeven wat de thuissituatie van de respondenten is.

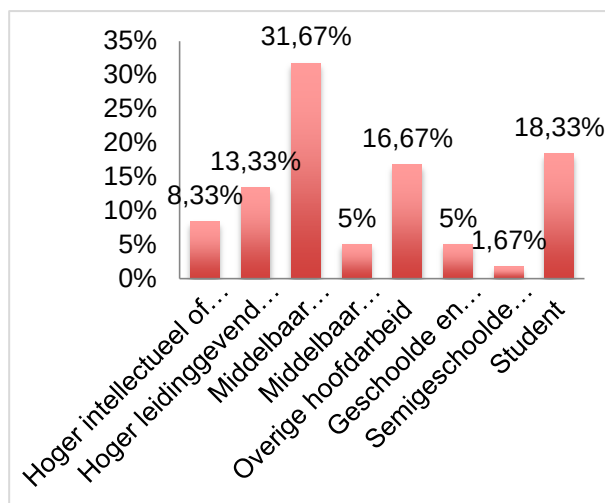

Figuur 3: thuissituatie respondenten

Als laatste wordt in figuur 4 weergegeven wat de hoogst afgeronde opleidingen zijn van de respondenten en de beroepscategorie waarin zij werkzaam zijn (figuur 5).

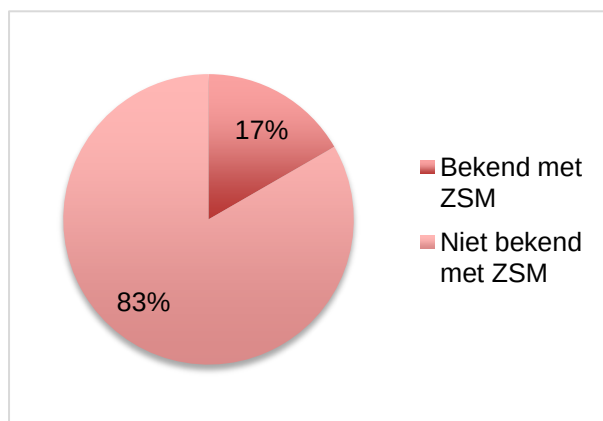
Figuur 4: hoogst afgeronde opleiding respondenten

Figuur 5: beroepscategorie respondenten

5.2 Wat weet de samenleving over de ZSM-methode en art. 6 EVRM?

Van de respondenten is 10%, dus 6 personen, al eens in aanraking gekomen met politie of justitie. Maar geen van hen heeft hierdoor een strafblad gekregen.

Figuur 6: bekendheid ZSM-methode

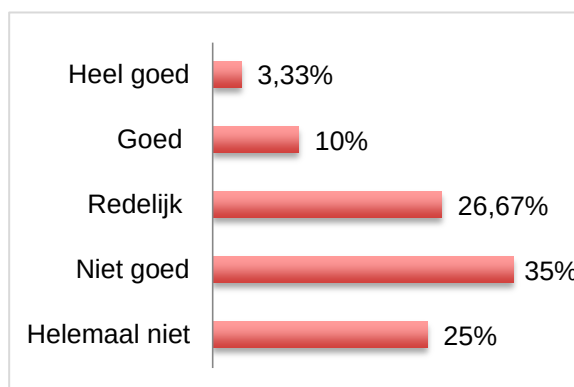
In figuur 6 is te zien dat van alle respondenten maar 17%, 10 personen, bekend met de ZSM-methode. Voordat zij deelnamen aan de enquête en daardoor bekend zijn geworden met de ZSM-methode.

Het overgrote deel respondenten is niet bekend met de ZSM-methode. Wanneer zij in aanraking zouden komen met de ZSM-methode zouden zij hier de gevolgen niet van in hebben gezien.

Als daarbij wordt gekeken naar de gegevens uit figuur 7 kan worden geconcludeerd dat de samenleving niet voldoende op de hoogte is van zowel de ZSM-methode als de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM.

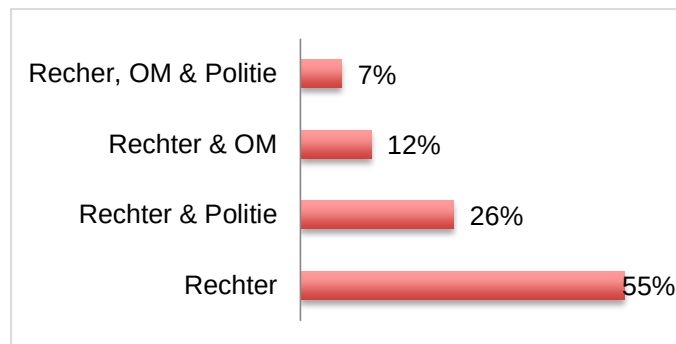
Figuur 7 betreft de kennis van de respondenten over de rechten die verdachten toekomen op grond van art. 6 EVRM.

In dit figuur valt goed af te lezen dat slechts 13,33% heel goed of goed bekend is met deze rechten. Terwijl het overgrote deel, 60%, niet goed tot helemaal niet bekend is met deze rechten.

Figuur 7: bekendheid rechten art. 6 EVRM

Daarnaast is onderzocht hoe de groep respondenten dacht een strafblad te kunnen krijgen. 70% van de respondenten heeft deze vraag goed geïnterpreteerd. Uit deze subgroep is gebleken dat net iets meer dan de helft, 55%, van mening is dat men alleen via de rechter een strafblad kan krijgen.

In figuur 8 staat percentueel aangegeven hoe de subgroep respondenten van mening zijn via welke instantie ze een strafblad kunnen krijgen.

Zoals in voorgaande hoofdstukken is benoemd kan het OM via de ZSM-methode verdachten berechten waardoor deze een strafblad krijgen.

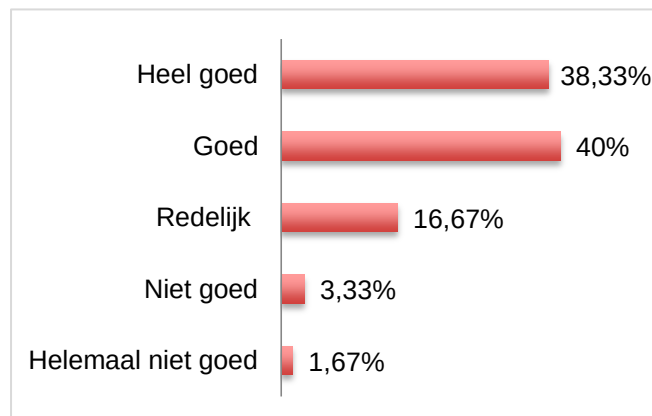
Figuur 8: Verkrijging strafblad

In hoofdstuk 4 werd de politietransactie besproken, ook via deze regeling kunnen verdachten een strafblad krijgen. Het is daarom schokkend dat maar 7% van de subgroep op de hoogte is dat ze zowel via de rechter als via het OM en de politie een strafblad kunnen krijgen. Dit bleek ook uit de antwoorden van de overige 30% respondenten, velen van hen reageerden dat men een strafblad krijgt wanneer men een misdrijf pleegt. Echter kan men ook een strafblad krijgen door het plegen van een overtreding.

5.3 Hoe denkt de samenleving over de ZSM-methode?

Deze laatste paragraaf wordt gebruikt om de gedachten van de respondenten over de ZSM-methode weer te geven.

Slechts 5% van de respondenten vindt de snelle behandeling binnen de ZSM-methode niet tot helemaal niet goed, terwijl 78,33% het juist goed tot heel goed vinden.

Figuur 9 geeft een beeld van de reacties van de respondenten. Het grootste gedeelte is van mening dat een snelle behandeling van strafzaken goed is.

Een kleiner gedeelte van de respondenten vindt het redelijk goed. Terwijl het kleinste gedeelte van de groep het niet eens is met de snelle behandeling van strafzaken.

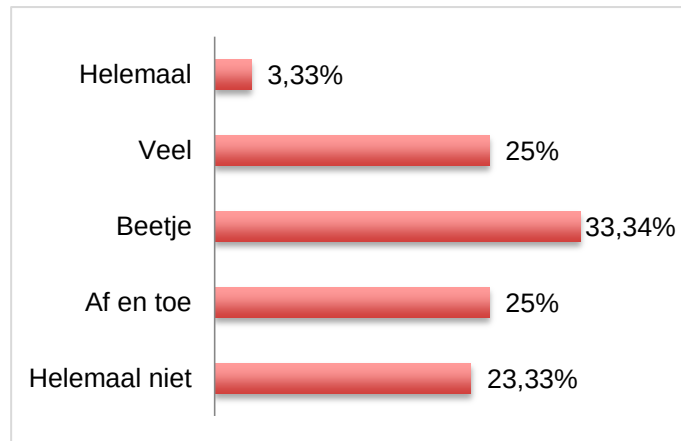
Figuur 9: Snelle afhandeling binnen ZSM

Ondanks dat het grootste gedeelte respondenten een snelle afhandeling van strafzaken goed vindt, vindt slechts 12% dat het OM zowel aanklager als rechter mag zijn. 88% vindt het onredelijk en oneerlijk wanneer het OM zowel aanklager als rechter is, en is het daarom niet eens met de werkwijze die gehanteerd wordt binnen de ZSM-methode.

Figuur 10 geeft tot slot een weergave in welke mate de respondenten vinden dat verdachten gekort mogen worden op hun rechten.

Hieruit kun je het verschil in mening van de verschillende respondenten goed af lezen. De grootste groep respondenten, 58,34%, vindt dat verdachten een beetje en af en toe gekort mogen worden in hun rechten.

Terwijl 23,33% vindt dat de verdachten niet gekort mogen worden in hun rechten. Tot slot vindt 28,33% dat verdachten geen tot maar een klein beetje aanspraak maken op de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM. En vinden het dus niet erg wanneer deze geheel geschonden worden.

Figuur 10: Verdachten korten in hun rechten

Ondanks deze uitkomsten vindt toch 85% van de respondenten dat het OM zelf strafbaar is wanneer zij rechten schenden die toekomen aan de verdachten. Dus zelfs de mensen die het vinden dat verdachten gekort mogen worden in hun rechten vinden niet dat het OM dit op deze manier mag.

Hoofdstuk 6 Conclusies

In dit hoofdstuk worde de conclusies benoemen die uit dit onderzoek zijn voortgekomen. Daarnaast zal ook antwoord geven worden op de centrale vraag.

6.1 Conclusies ZSM-methode, art. 6 EVRM en ZSM vs. art. 6 EVRM

Het onderzoek naar de ZSM-methode, art. 6 EVRM en de botsing die tussen beide plaatsvindt heeft de volgende conclusies opgeleverd:

1. De ZSM-methode zorgt voor een snellere doorloop van strafzaken waardoor deze in een kortere periode worden afgedaan. Hierdoor weten verdachte en slachtoffer(s) sneller waar ze aan toe zijn.
2. Binnen de ZSM-methode is de weg naar de rechter mogelijk via het doen van verzet.
3. Van de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM zijn echter alleen bepaalde aspecten terug te vinden in onze grondwet.
4. De ZSM-methode is strijdig met vier rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM:
 - a. Eerlijk en openbare behandeling van de zaak;
 - b. Onafhankelijke en onpartijdig gerecht;
 - c. Openbare uitspraak;
 - d. Tijd en faciliteiten ter voorbereiding voor de verdediging van de zaak.
5. In de praktijk komt door de snelle afhandeling binnen de ZSM-methode bijstand van een raadsman vrij weinig voor.

6.2 Conclusies vergelijking politietransactie en strafbeschikking

Uit de vergelijking tussen de politietransactie en de strafbeschikking zijn de volgende conclusies gekomen:

1. Politietransactie is een afkoopregeling/ -voorstel (twee eenzijdige rechtshandelingen) die bij acceptatie (betaling) niet de schuld van de verdachte erkent.
2. Politietransactie is geen officiële daad van vervolging, terwijl de strafbeschikking dit wel is.
3. Wanneer de verdachte de politietransactie accepteert, doet hij vrijwillig afstand van zijn rechten om een officiële daad van vervolging te voorkomen. Terwijl bij de ZSM-strafbeschikking de verdachte via een officiële daad van vervolging wordt 'gekort' in zijn rechten zonder dat hij hier vrijwillig afstand van heeft gedaan.
4. Dat het mogelijk is om zowel bij de politietransactie als bij een strafbeschikking een strafblad te krijgen.

6.3 Conclusies uit praktijkonderzoek

Uit het praktijkonderzoek, de enquêtes, kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1. Een groot deel van de samenleving niet of niet goed op de hoogte is van de ZSM-methode en zijn gevolgen.

2. Dat daarnaast een groot deel van de samenleving ook niet of niet goed op de hoogte is van zijn/haar rechten op grond van onder andere art. 6 EVRM.
3. Dat merendeel het niet correct vinden dat het OM binnen de ZSM-methode zowel aanklager als rechter is.
4. Dat merendeel vindt dat het OM strafbaar is wanneer zij de verdachten korten in hun rechten.

6.4 Beantwoording centrale vraag

De centrale vraag: *“Welke vormen van hulp moet de sociaal juridische dienstverlener kunnen bieden om verdachten te helpen met de nadelige gevolgen die ontstaan door de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM?”* kan aan de hand van de conclusies als volgt worden beantwoord.

Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de samenleving niet voldoende op de hoogte is van zowel de ZSM-methode, de rechten die hen toekomen op grond van art. 6 EVRM als de gevolgen die voortvloeien uit de botsing van beide. Hierdoor ondergaat de verdachte nadelige gevolgen doordat hij onwetend en onvrijwillig afstand doet van rechten die hem op bepaalde niveaus beschermen tegen de macht van overheidsinstellingen, met als gevolg dat de strafbeschikking wellicht hoger uitvalt of de verdachte naderhand geconfronteerd wordt met gevolgen die voorkomen hadden kunnen worden.

De vormen van hulp die de SJD-er kan bieden aan de verdachten die met hun strafbeschikking bij hen terecht komen zijn de volgende:

- Cliënt opvangen;
- Probleem analyseren;
- Informeren;
- Adviseren;
- Cliënt ondersteunen;
- Doorverwijzen.

Deze vormen van hulp, die de SJD-er kan bieden aan de verdachten, worden uitgewerkt in de aanbevelingen. De aanbevelingen staan verwerkt in hoofdstuk 7.

Hoofdstuk 7 Aanbevelingen

In het laatste hoofdstuk van dit afstudeeronderzoek worden de aanbevelingen gedaan aan de sociaal juridische dienstverleners. Daarnaast wordt een werkmodel (tool) aangeboden dat de sociaal juridische dienstverleners kunnen gebruiken.

Op basis van dit onderzoek zijn de volgende aanbevelingen tot stand gekomen voor SJD-ers, zodat deze verdachten die met een strafbeschikking bij hen terecht komen zo goed mogelijk kunnen helpen. Deze aanbevelingen grijpen terug naar de kerntaken van de SJD-er, daarnaast zijn de aanbevelingen verwerkt in een werkmodel dat als tool gebruikt kan worden in deze situaties. Dit model is gebaseerd op het probleemgericht model van Voesenek⁵⁴.

Om dit werkmodel goed uit te kunnen voeren, en de verdachte van de ZSM-methode zo goed en efficiënt mogelijk te kunnen helpen is het tevens van belang dat:

- De SJD-er goed op de hoogte is van de ZSM-methode, de rechten die voortvloeien uit art. 6 EVRM, de botsing tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM en de gevolgen van een strafbeschikking. Dit kan bijvoorbeeld door middel van bijscholing of informatieavonden.
- Een goede en snelle doorverwijzing naar de advocatuur met het doorsturen van alle verworven informatie om dubbel werk en daardoor tijdverlies te voorkomen, omdat de verzet termijn binnen de ZSM-methode al zo kort is. Er moet dus een efficiënte samenwerking ontstaan tussen SJD-ers en de advocatuur.

Waar	Wie	Fase	
Frontoffice	SJD-er	1. Oriëntatie op het probleem	▪ Verdachte en SJD-er maken met elkaar kennis. ▪ SJD-er informeert naar de reden waarom de verdachte langs komt.
Frontoffice	SJD-er	2. Probleemstelling en/of rechtsvraag	Informatie verwerven over: ▪ de overtreding / de reden voor het verkrijgen van een strafbeschikking; ▪ behandeling door politie/OM (is de verdachte gewezen op zijn rechten?); ▪ startdatum verzet termijn (heeft de verdachte de strafbeschikking reeds mondeling geaccepteerd, of is de schriftelijke versie de eerste waarneming?).
Frontoffice	SJD-er	3. Informeren	Verdachte informeren over: ▪ ZSM-methode; ▪ rechten die hem toekomen op grond van art. 6 EVRM; ▪ botsing tussen ZSM en art. 6

⁵⁴ Witte, *Methodisch werken in de materiële hulp- en dienstverlening*, Houten 2011, p. 209 e.v.

			EVRM (gevolgen hiervan voor de cliënt); ▪ gevolgen van de strafbeschikking; ▪ het doen van verzet tegen de strafbeschikking.
Frontoffice	SJD-er	4. Adviseren	Verdachte adviseren over: ▪ beste aanpak voor de situatie; ▪ rechtshulp van advocaat (doorverwijzing naar advocaat); ▪ doen van verzet tegen de strafbeschikking.
Frontoffice	SJD-er	5. Doorverwijzen	Verdachte doorverwijzen naar advocaat: ▪ samen met verdachte contact opnemen met advocaat; ▪ indien verdachte niet de financiële middelen bezit om een advocaat te bekostigen, zoeken naar een advocaat die de zaak pro bono wil aannemen (bemiddelen in belang van verdachte).
Frontoffice	SJD-er	6. Informatie delen	Verworven informatie uit fase 2 en het/de gesprek(ken) met de verdachte delen met de advocaat. Dit voorkomt dubbel werk. ▪ Zorg hierbij wel dat de verdachte zijn toestemming geeft i.v.m. zijn/haar privacy.
Backoffice	Advocaat	7. Verzet aantekenen	Hierbij komt de SJD-er niet in beeld
	Advocaat	8. Strafzitting	Hierbij komt de SJD-er niet in beeld
Frontoffice	SJD-er	9. Uitvoering	Wanneer de strafbeschikking wordt aangepast of de verdachte ter terechtzitting wordt veroordeeld tot het betalen van een geldboete, dan kan deze voor hulp hierbij weer terecht bij de SJD-er.

Het kan echter ook zo zijn dat de verdachte na het verkrijgen van alle informatie en het advies van de SJD-er er toch voor kiest geen advocaat in de arm te nemen. De verdachte kan dan zelf verzet doen, hierbij heeft hij wellicht hulp nodig. Daarom is de laatste aanbeveling:

- De SJD-er moet de verdachte kunnen helpen bij het invullen van het formulier om verzet aan te tekenen⁵⁵.

⁵⁵ in bijlage 3 vindt u een voorbeeld van een formulier voor het aantekenen van verzet

Literatuurlijst

Boeken

Baarden e.a., 2010

B. Baarden, M. Goede & M. Kalmijn, *Basisboek Enquêteren*, Groningen: Noodhoff uitgevers 2010

Biggelaar, Van den, 1994

G. Van den Biggelaar, *De buitenrechtelijke afdoening van strafbare feiten door het openbaar ministerie*, Arnhem: Gouda Quint bv, 1994

Corstens 2008

G. Corstens, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2008

Hart 1994

A.C. 't Hart, *Openbaar Ministerie en rechtshandhaving*, Arnhem: Gouda Quint bv 1994

Jansen e.a., 2004

E.P.W.A. Jansen, Th. H. Joosten & D.R. Kemper, *Enquêteren, het opstellen en gebruiken van vragenlijsten*, Groningen: Wolters-Noordhoff uitgevers 2004

Keulen & Knigge 2010

B.F. Keulen & G. Knigge, *Strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2010

Schaaijk 2011

G.A.F.M. van Schaaijk, *Praktijkgericht Juridisch Onderzoek*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011

Savronin & Raaff 2008

J. de Savronin Lohman & H. Raaff, *In de frontlinie tussen hulp en recht*, Bussum: Coutinho 2008

Verheugt 2011

J.W.P. Verheugt, *Inleiding in het Nederlandse Recht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011

Witte 2011

L. Witte, *Methodisch werken in de materiële hulp- en dienstverlening*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2011

Boekdeel

Vocht & Spronken 2009

D.L.F. Vocht & T.N.B.M. Spronken, *Commentaar bij art. 5 t/m 8 EVRM*, in: C.P.M. Cleiren & J.F. Nijboer, *Tekst en Commentaar Strafvordering (8^e dr.)*, Deventer: Kluwer 2009

Wetten

Grondwet

Wet op de Rechterlijke Organisatie

Wetboek van Strafvordering

Verdragen

Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Rapporten

Jaarbericht Openbaar Ministerie 2013

Van Dam e.a. 2009

C. van Dam, M. den Hollander & R. Verhagen, *Op weg naar een professioneel WMO-loket*, Utrecht: Movisie maart 2009

Artikelen

Crijns, Sancties 2004

J.H. Crijns, *Het wetsvoorstel OM-afdoening: een wolf in schaapskledij*, Sancties: tijdschrift over straffen en maatregelen in het strafrecht, 2004, nr. 4

De Vries & Folkstra, Het Parool 2014

De Vries & Folkstra, *Een advocaat is nodig bij drugscontroles op festivals*, Het Parool 25 augustus 2014

Dijkstra & Nieuwenburg, Liberaal Reveil 2011

G. Dijkstra & P. Nieuwenburg, *OM de waarde van onze rechtsstaat*, Liberaal Reveil maart 2011

Hartman, Justitiële verkenning 2005

A. Hartman, *Strafbeschikking en bestuurlijke boete wildgroei in de handhaving?*, in: Justitiële verkenning, 2005, jrg. 31, nr. 6 (WODC)

Recht.nl 2010

Minister van Justitie, *Politiestrafbeschikking na overtreding, politietransactie afgeschaft*, Recht.nl 29 maart 2010

Reijntjens, Ars. Aequi 2004

J.M. Reijntjens, *Betraffing buiten de rechter om. Wat is er mis met de transactie?*, Ars Aequi, 2004

Staatsblad 2006, 330

Wet OM-afdoening, Staatsblad 2006, nr. 330

Staatscourant 2015, nr. 8971

Aanwijzing OM-strafbeschikking, Staatscourant 31 maart 2015, nr. 8971

Steffensmeier e.a., Criminology 1998 nr. 36

D. Steffensmeier, J.T. Ulmer & J.H. Kramer, *The interaction of race, gender and age of criminal sentencing: The punishment cost of being young, black and male*, Criminology nr. 36 1998

Jurisprudentie

EHRM 1 oktober 1982, Piersack/België, nr. 8692/79

EHRM 17 september 2009, Scoppola / Italië, nr. 10249/03

EHRM 24 september 2009, Pishchalnikov/Rusland, nr. 7025/04

HR Den Haag 25 maart 2008, ECLI:NL:PHR:2008:BC3785

Kamerstukken

Kamerstukken I, 2004/05c

Kamerstukken II, 2004/05, 29 849

MvT, Kamerstukken II 2003/04, 29 849

Overige bronnen

Respondenten uit enquête

Websites

www.om.nl

www.judex.nl

www.encyclo.nl

Bijlage 1 Enquête ZSM-methode

Hallo,

Allereerst wil ik je bedanken voor het invullen van deze enquête . Deze enquête is opgesteld als onderdeel van mijn praktijkonderzoek voor mijn afstudeerscriptie aan de Hogere Juridische Opleiding. Ik zal je eerst vertellen waar mijn onderzoek over gaat.

In 2013 is de Zo Spoedig Mogelijk-methode (hierna ZSM-methode) inwerking getreden. Binnen deze ZSM-methode werken het Openbaar Ministerie (hierna OM), politie, Reclassering Nederland en de Raad voor de Kinderbescherming samen om veel voorkomende strafbare feiten sneller af te doen zonder tussenkomst van de rechter.

Er worden echter bepaalde rechten die de verdachte toekomen op grond van art. 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna EVRM) door deze ZSM-methode geschonden. Mijn onderzoek gaat daarom over in hoeverre deze strijd tussen de ZSM-methode en art. 6 EVRM nadelig is voor de verdachten in hun strafproces.

Deze enquête is ter onderzoek in hoeverre jullie ("de samenleving") op de hoogte is van deze ZSM-methode, de gevolgen van deze methode, rechten die je toekomen als verdachten en jullie zienswijze/mening over dit geheel.

Deze enquête bestaat uit 14 vragen, het zal een minuut of 5-10 innemen deze in te vullen. Het invullen van deze enquête is geheel anoniem en vertrouwelijk.

Nogmaals bedankt voor je medewerking. Groetjes Rowie Duysings

***Vereist**

1. Ik ben een... *

Markeer slechts één ovaal.

☐

Man

☐

Vrouw

2. Mijn geboortejaar is.... *

3. Hoe is de samenstelling van uw huishouden? *

Markeer slechts één ovaal.

☐

Alleenstaand zonder kinderen

☐

Alleenstaand met kinderen

☐

Samenwonend / getrouwd zonder kinderen

☐

Samenwonend / getrouwd met kinderen

☐

Thuiswonend bij ouders / familie

☐

Woongroep

☐

Studentenhuis / -kamer

☐

Anders: _____

4. Wat is de hoogste opleiding waarvoor u een diploma heeft gehaald? *

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Universiteit (wetenschappelijk onderwijs, doctoraal, BA, MA)
- ☐ Hoger beroepsonderwijs (hbo, hts, heao, kandidaatsopleiding)
- ☐ Hoger Algemeen en Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs (havo, vwo, mms, hbs, gymnasium, lyceum, atheneum)
- ☐ Middelbaar beroepsonderwijs (mbo, mts, mhno, inas, mis)
- ☐ Middelbaar algemeen onderwijs (mavo, ulo, mulo, ivo, vmbo-t)
- ☐ Lager beroepsonderwijs (lts, ito, leao, lhno, huishoudschool, vmbo-b, vmbo-g, vmbo-k)
- ☐ Lager onderwijs (vglo, lavo)
- ☐ Geen

5. Tot welke beroepscategorie hoort u? * Of behoorde u voor pensionering, werkloosheid of arbeidsongeschiktheid

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Hoger intellectueel of vrijberoep (bijv. architect, arts, wetenschappelijk medewerker, docent wo-hbo, ingenieur)
- ☐ Hoger leidinggevend beroep (bijv. manager, directeur eigen groot bedrijf, leidinggevende ambtenaar)
- ☐ Middelbaar intellectueel of vrijberoep (bijv. leerkracht, kunstenaar, verpleegkundige, sociaal werker, beleidsfunctionaris)
- ☐ Middelbaar leidinggevende of commercieel beroep (bijv. hoofdvertegenwoordiger, afdelingsmanager, winkelier)
- ☐ Overige hoofdarbeid (bijv. administratief medewerker, boekhouder, verkoper, gezinsverzorger)
- ☐ Geschoolde en leidinggevende arbeid (bijv. automonteur, ploegbaas, elektricien)
- ☐ Semigeschoolde handarbeid (bijv. chauffeur, fabrieksarbeider, timmerman, bakker)
- ☐ Ongeschoolde en geofende arbeid (bijv. schoonmaker, inpakker)
- ☐ Agrarisch beroep (bijv. landarbeider, zelfstandig agrariër)
- ☐ Student

6. Bent u wel eens in aanraking geweest met politie/justitie? *

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Ja
- ☐ Nee

7. Heeft u een strafblad? *

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Ja
- ☐ Nee

8. **Op welke manieren denk u dat men een strafblad kan krijgen? *** Bijv. via de rechter
(het gaat niet om het te plegen delict)

9. **Was u reeds bekend met de ZSM-methode? ***

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Ja
☐ Nee

10. **In welke mate vindt u het correct dat veel voorkomende criminaliteit sneller wordt afgedaan? ***

Helemaal niet goed ☐ ¹ ☐ ² ☐ ³ ☐ ⁴ ☐ ⁵ Heel goed

11. **In hoeverre bent u op de hoogte van de rechten die je toekomen als verdachte? ***

Markeer slechts één ovaal.

Helemaal niet ☐ ¹ ☐ ² ☐ ³ ☐ ⁴ ☐ ⁵ Heel goed

12. **In welke mate mag volgens u een verdachte gekort worden in zijn rechten? ***

Markeer slechts één ovaal.

Helemaal niet gekort ☐ ¹ ☐ ² ☐ ³ ☐ ⁴ ☐ ⁵ Geheel gekort

13. **Vindt u dat het Openbaar Ministerie zowel aanklager als rechter mag zijn in dezelfde zaak? ***

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Ja
☐ Nee

14. **Vindt u dat het Openbaar Ministerie zelf strafbaar is wanneer ze de rechten van een verdachte schenden? ***

Markeer slechts één ovaal.

- ☐ Ja
☐ Nee

Bijlage 2 Reacties enquête

In deze bijlage staan de cijfermatige uitkomsten van alle 60 reacties op de enquête, indien gewenst kan ik alle 60 reactie formulieren aandragen deze staan verwerkt in een apart document dat niet is bijgevoegd bij dit afstudeerwerkstuk.

Vraag	Antwoord	Aantal reacties
1. Ik ben een...	Man Vrouw	23 37
2. Mijn geboortjaar is..	1997 – 1991 1990 – 1965 1964 – 1950 1949 – 1930	20 20 14 6
3. Hoe is de samenstelling van u huishouden?	Alleenstaand zonder kinderen Alleenstaand met kinderen Samenwonend/getrouwd zonder kinderen Samenwonend/getrouwd met kinderen Thuiswonend bij ouders/familie Woongroep Studentenhuis/ -kamer Anders	6 1 13 22 10 0 7 1
4. Wat is de hoogste opleiding waarvoor u een diploma heeft?	Universiteit Hoger beroepsonderwijs HAVO/VWO Middelbaar beroepsonderwijs Middelbaar algemeen onderwijs Lager beroepsonderwijs Lager onderwijs Geen	3 25 15 14 3 0 0 0
5. Tot welke beroepscategorie hoort u?	Hoger intellectueel / vrijberoep Hoger leidinggevend beroep Middelbaar intellectueel / vrijberoep Middelbaar leidinggevend /commercieel beroep Overige hoofdarbeid Geschoolde / leidinggevend arbeid Semigeschoolde arbeid Ongeschoolde arbeid Agrarisch beroep Student	5 8 19 3 10 3 1 0 0 0
6. Bent u wel eens in aanraking geweest met politie/justitie?	Ja Nee	6 54
7. Heeft u een strafblad?	Ja Nee	0 60
8. Op welke manieren denk u dat men een strafblad kan krijgen?	(Open vraag)	Uitgewerkt onder tabel**
9. Was u reeds bekend met de ZSM-methode?	Ja Nee	10 50
10. In welke mate vind u het correct dat veel voorkomende criminaliteit sneller wordt afgedaan?	Heel goed (5) Goed (4) Redelijk (3) Niet goed (2) Helemaal niet goed (1)	23 24 10 2 1

11. In hoeverre bent u op de hoogte van de rechten die je toekomen als verdachte?	Heel goed (5) Goed (4) Redelijk (3) Niet goed (2) Helemaal niet goed (1)	2 6 16 21 15
12. In welke mate mag volgens u een verdachte gekort worden in zijn rechten?	Helemaal (5) Veel (4) Een beetje (3) Af en toe (2) Helemaal niet (1)	2 9 20 15 14
13. Vindt u dat het OM zowel aanklager als rechter mag zijn in dezelfde zaak?	Ja Nee	7 53
14. Vindt u dat het OM zelf strafbaar is wanneer ze de rechten van een verdachte schenden?	Ja Nee	51 9

** Vraag 8 was maar door 42 respondenten op de juiste manier beantwoord, hieruit kwamen de volgende gegevens weer:

Via rechter	23
Via rechter & politie	11
Via rechter & OM	5
Via rechter, OM & politie	3

De andere respondenten gaven delicten aan die gepleegd moesten zijn om een strafblad te krijgen. Hierbij werd echter wel vaak een zwaar misdrijf genoemd.

Bijlage 3 Voorbeeld formulier aantekenen verzet

Verzet tegen strafbeschikking

Centrale Verwerking Openbaar Ministerie

Afdeling Straf

Antwoordnummer 53043

3503 VB Utrecht

Tevens per telefax 088-699 0160

Geeft eerbiedig te kennen:

Parketnummer/CJIB-nummer	
--------------------------	--

Personalialia en adresgegevens verdachte

Achternaam:	
Voornamen (voluit):	
Geboortedatum:	
Adres:	
Postcode en woonplaats	

IN AANMERKING NEMENDE:

Aan mij is een strafbeschikking uitgereikt waarbij mij wordt verweten

Omschrijving feit

Termijnen

Het onderhavig verzet is tijdig gedaan binnen de in artikel 257^e lid 1 genoemde termijn van 14 dagen nadat de strafbeschikking aan mij is uitgereikt.

Gronden van verzet

Ik kan me niet vinden in de aan mij opgelegde strafbeschikking om de navolgende redenen:⁵⁶

⁵⁶ Vermeld hier de redenen waarom u het niet eens bent met de opgelegde strafbeschikking. U hoeft de redenen niet heel uitgebreid te verwoorden. U hebt later ter zitting nog de gelegenheid om de verweren aan te vullen.

Proces-verbaal

Ik verzoek de Officier van Justitie om hem een afschrift te verstrekken van het proces-verbaal en alle overige relevante processtukken.

Verder verzoek ik om een nadere termijn, na ontvangst van het proces-verbaal, voor het aanvullen van de gronden.

Nadere toelichting

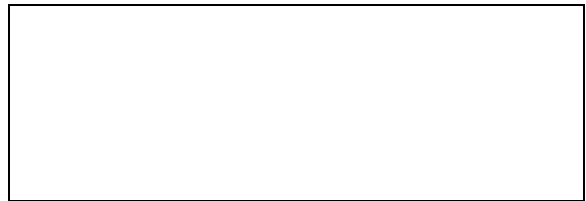
Ik zal ter terechtzitting het onderhavig verzet, voor zover noodzakelijk, nader toelichten.

REDENEN WAAROM

Ik verzoek U het verzet gegrond te verklaren en de strafbeschikking te vernietigen.

Datum:

Handtekening:

.....
[naam in blokletters]